

KindKernKaart 4-7

Ondersteuning bij sociale interacties en vriendschappen

Ruimte voor zelfstandigheid en eigen keuzes

Ondersteuning bij emotieregulatie

Positieve communicatie en waardering

Gevarieerd spel en beweging

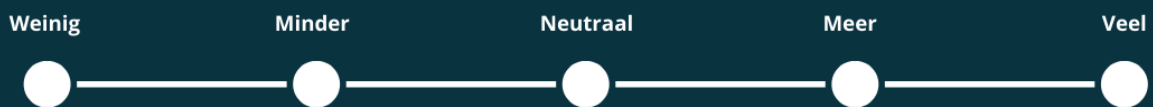
Rust en ontspanning

Individuele aandacht en ondersteuning

Structuur en grenzen

Ondersteuning in communicatie

KindKernKaart 4-7: Flexibele ondersteuning in de buitenschoolse opvang (BSO)

Doel en Werking

De KindKernKaart 4-7 is ontwikkeld voor professionals die werken in de buitenschoolse opvang (BSO) met kinderen tussen de 4 en 7 jaar oud. Het doel is om concrete handvatten te bieden voor de begeleiding van kinderen in de BSO-setting, met name voor degenen die extra ondersteuning nodig hebben. De werking is als volgt:

1. De BSO-medewerker schat de behoeften van een kind in op een vijfpuntschaal voor verschillende ontwikkelingsgebieden.
2. Op basis van deze inschatting geeft de handleiding specifieke handelingsadviezen voor de BSO-omgeving.
3. In de digitale versie worden deze adviezen automatisch gegenereerd.

Toepassing op groepsniveau

- Het 'neutrale' punt op de schaal vertegenwoordigt wat elke BSO minimaal, als startpunt, zou moeten bieden.
- Als meerdere kinderen in de BSO-groep een andere behoeften vertonen op bepaalde gebieden, kan de groepsaanpak worden aangepast.

Individuele benadering

- De KindKernKaart 4-7 biedt richtlijnen, geen rigide voorschriften voor de BSO-setting.
- BSO-medewerkers worden aangemoedigd om adviezen flexibel te combineren met de behoeften van het individuele kind binnen de BSO-context.
- De inzichten kunnen worden gebruikt om ontwikkelingsdoelen te stellen die passen bij de leeftijdsgroep 4-7 jaar en de BSO-omgeving.

Dynamisch karakter

- Het is belangrijk rekening te houden met veranderende behoeften gedurende de BSO-tijd en over langere periodes.

- De aanpak dient te worden aangepast naarmate een kind groeit en zich ontwikkelt binnen de 4-7 jaar leeftijdsgroep en de BSO-setting.

Gebruik in de BSO-setting

- De KindKernKaart 4-7 is specifiek ontworpen voor gebruik in de buitenschoolse opvang.
- Let op: de KindKernKaart 4-7 is geen diagnostisch instrument en vervangt geen professionele diagnose.

Aansluiting bij ontwikkelingsfase 4-7 Jaar in BSO-context

- De kaart houdt rekening met de specifieke ontwikkelingstaken van 4-7-jarigen in de BSO, zoals groeiende zelfstandigheid, ontwikkeling van sociale vaardigheden, en de behoefte aan ontspanning en spel na schooltijd.
- Er is extra aandacht voor de emotionele ondersteuning die kinderen in deze leeftijdsgroep nodig hebben bij de overgang van school naar BSO en de balans tussen gestructureerde activiteiten en vrij spel.

De KindKernKaart 4-7 voor BSO is een dynamisch hulpmiddel dat BSO-medewerkers ondersteunt in het bieden van optimale zorg en begeleiding, afgestemd op de unieke en veranderende behoeften van elk kind in de leeftijd van 4 tot 7 jaar binnen de BSO-setting.

Ontwikkeling van de KindKernKaart 4-7 voor buitenschoolse opvang

De KindKernKaart 4-7 is ontwikkeld als een natuurlijke voortzetting van de succesvolle 2-4-jarigen versie. Na de positieve reacties op de implementatie binnen de kinderopvang en de groeiende vraag vanuit de buitenschoolse opvang (BSO), is besloten om een specifieke versie voor de BSO-context te creëren.

Deze kaart bestaat uit negen componenten die zijn gebaseerd op:

1. De ontwikkelingsfasen die kinderen in deze leeftijdsgroep doorlopen (Verhulst, 2021)
2. De specifieke rol van de BSO in de ontwikkeling van het kind
3. Praktijkgerichte behoeften die zijn geïdentificeerd door professionals in het veld

Het is belangrijk op te merken dat de stimulering van cognitieve ontwikkeling en schoolse vaardigheden bewust buiten het bereik van deze kaart is gehouden. Dit sluit aan bij de primaire functie van de BSO, die niet gericht is op formeel onderwijs. Dit betekent echter niet dat er nooit aandacht aan deze aspecten besteed kan worden. Wanneer een kind zelf interesse toont of vragen heeft op deze gebieden, kan hier zeker op worden ingespeeld. Het uitgangspunt blijft dat deze activiteiten voortkomen uit de intrinsieke motivatie van het kind en niet als een standaard doelstelling van de BSO worden beschouwd.

Ondersteuning bij sociale interacties en vriendschappen

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Bied een veilige omgeving waar het kind zelfstandig sociale interacties kan aangaan.	Moedig het kind aan om zelf speelafspraken te maken.	Faciliteer dagelijks gevarieerde groepsactiviteiten die samenwerking/ sociale interacties stimuleren.	Bied gerichte ondersteuning bij het interpreteren van sociale signalen en emoties van anderen.	Bied momenten van intensieve, één-op-één begeleiding bij sociale interacties, modelleer gewenst sociaal gedrag.
Observeer sociale interacties op afstand, grijp alleen in bij ernstige conflicten.	Bied lichte ondersteuning bij het oplossen van conflicten, laat het kind het eerst zelf proberen.	Begeleid het kind bij het oplossen van conflicten door vragen te stellen en het zelf oplossingen te laten bedenken. (Wanneer de stress is gezakt)	Help het kind actief bij het ontwikkelen van vriendschappen door het te koppelen aan kinderen met vergelijkbare interesses.	Creëer zeer gestructureerde sociale situaties met duidelijke rollen en verwachtingen.
Geef het kind de ruimte om zelf vriendschappen te vormen en onderhouden.	Creëer kansen voor sociale interactie door groepsactiviteiten aan te bieden, maar laat deelname vrijwillig.	Moedig het kind aan om anderen te helpen en complimenten te geven.	Organiseer regelmatig activiteiten die specifiek gericht zijn op het oefenen van sociale vaardigheden.	Gebruik rollenspel en sociale verhalen om sociale vaardigheden expliciet te oefenen.
		Zorg voor een balans tussen gestructureerde activiteiten en vrij spel.	Geef extra aandacht aan het kind die moeite heeft met het aangaan of onderhouden van vriendschappen.	Bied ondersteuning bij het onderhouden van vriendschappen, help actief bij het plannen en begeleiden van speelafspraken.
				Werk nauw samen met ouders om sociale

				vaardigheden ook buiten de BSO te ondersteunen.
--	--	--	--	---

Ruimte voor zelfstandigheid en eigen keuzes

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Bied een sterk gestructureerde omgeving met duidelijke routines.	Bied een gestructureerde omgeving met enkele momenten voor vrije keuze.	Creëer een balans tussen gestructureerde activiteiten en vrije keuzemomenten.	Bied ruime mogelijkheden voor vrij spel en zelfgekozen activiteiten.	Creëer een omgeving waarin het kind grotendeels zelf hun activiteiten kunnen kiezen en organiseren.
Geef het kind beperkte keuzes tussen twee vooraf geselecteerde opties.	Laat het kind kiezen uit een beperkt aantal activiteiten of speelmogelijkheden.	Bied een gevarieerd aanbod van activiteiten waaruit het kind kan kiezen.	Laat het kind meedenken over de invulling van de BSO-middag.	Laat het kind actief meedenken over regels en afspraken binnen de BSO.
Begeleid het kind bij dagelijkse taken zoals jassen ophangen of handen wassen.	Moedig het kind aan om kleine taken zelfstandig uit te voeren, maar blijf in de buurt om te helpen.	Stimuleer het kind om zelfstandig dagelijkse taken uit te voeren, zoals opruimen of fruit pakken.	Stimuleer het kind om zelfstandig problemen op te lossen voordat ze hulp vragen.	Stimuleer het kind om eigen initiatieven te nemen voor activiteiten of projecten.
		Laat het kind binnen veilige grenzen experimenteren met nieuwe vaardigheden.	Geef het kind verantwoordelijkheden die passen bij hun ontwikkelingsniveau, zoals helpen bij het klaarzetten van activiteiten. (Competentimodel)	Bied mogelijkheden voor het kind om nieuwe vaardigheden aan te leren op basis van de interesses.
				Laat het kind, waar mogelijk, zelfstandig conflicten oplossen en

				alleen hulp vragen als het echt nodig is.
--	--	--	--	--

Ondersteuning bij emotieregulatie

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Bied een rustige, voorspelbare omgeving die emotionele overprikkeling minimaliseert.	Benoem emoties wanneer ze zich voordoen bij het kind.	Help het kind hun emoties te herkennen en te benoemen.	Bied regelmatig activiteiten aan die gericht zijn op het herkennen en uiten van emoties.	Bied momenten van, één-op-één begeleiding bij het herkennen, benoemen en reguleren van emoties.
Observeer het emotionele welzijn van het kind op afstand.	Bied een veilige ruimte waar het kind zich kan terugtrekken als het zich overweldigd voelt.	Leer het kind eenvoudige technieken voor emotieregulatie, zoals ademhalingstechnieken, beweging, etc.	Help het kind actief bij het vinden van oplossingen voor emotionele problemen.	Creëer een gedetailleerd 'emotieplan' met het kind, met specifieke strategieën voor verschillende emotionele situaties.
Grijp alleen in bij extreme emotionele uitbarstingen.	Moedig het kind aan om zelf woorden te geven aan hun gevoelens.	Gebruik prentenboeken of korte verhalen om over emoties te praten.	Leer kinderen complexere emotieregulatie-strategieën, zoals het gebruiken van een 'rustige hoek' of een 'emotiethermometer'.	Gebruik rollenspel en sociale verhalen om emotieregulatie expliciet te oefenen.
		Reageer sensitief op de emotionele behoeften van het kind.		Bied ondersteuning en positieve bekrachtiging bij het toepassen van emotieregulatievaardigheden.
				Werk nauw samen met ouders om consistente emotieregulatietechnieken

				thuis en op de BSO te gebruiken.
--	--	--	--	----------------------------------

Positieve communicatie en waardering

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Gebruik een neutrale, respectvolle toon in de communicatie met het kind.	Gebruik af en toe positieve bewoordingen in de communicatie met het kind.	Gebruik regelmatig positieve en bemoedigende taal in interacties met het kind.	Pas actief 'actief luisteren' toe, herhaal en bevestig wat het kind zegt.	Creëer een cultuur van voortdurende positieve bekrachtiging en waardering.
Geef basiswaardering voor het voltooien van taken of het volgen van regels.	Geef korte, algemene complimenten voor goed gedrag of prestaties.	Geef specifieke complimenten gericht op inspanning en proces, niet alleen op resultaat.	Geef uitgebreide, persoonlijke complimenten die de unieke kwaliteiten van het kind benadrukken.	Gebruik een persoonlijk systeem om de vooruitgang en prestaties van het kind te vieren.
Communiceer vooral over praktische zaken en dagelijkse routines.	Moedig het kind aan om positief met anderen te communiceren.	Creëer dagelijks momenten om het kind te laten vertellen over zijn ervaringen en gevoelens.	Organiseer regelmatig activiteiten die positieve communicatie en waardering tussen het kind en anderen stimuleren.	Bied één-op-één momenten om diepgaande, positieve gesprekken met het kind te voeren.
		Stimuleer het kind om anderen complimenten te geven en waardering te uiten.	Help het kind bij het formuleren van positieve feedback naar anderen.	Leer het kind expliciet hoe het positief over zichzelf kan praten en denken.
				Betrek ouders actief bij het benadrukken van positieve ontwikkelingen en prestaties van hun kind.

Gevarieerd spel en beweging

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Bied een basisaanbod van speelgoed en materialen.	Bied een beperkte variatie aan speelgoed en materialen aan, wissel deze af en toe.	Zorg voor een gevarieerd aanbod van speelgoed en materialen dat regelmatig wordt verversst.	Bied een rijk en gevarieerd aanbod van speelmaterialen dat aansluit bij verschillende interesses en bij het ontwikkelingsniveau. (Competentiemodel)	Bied een uitgebreid, steeds wisselend aanbod van speelmaterialen en -omgevingen.
Zorg voor een veilige buitenruimte waar het kind vrij kan bewegen.	Organiseer af en toe een bewegingsactiviteit.	Bied dagelijks keuze uit verschillende soorten spel (bv. constructief, fantasie, beweging).	Organiseer dagelijks gevarieerde bewegingsactiviteiten die verschillende motorische vaardigheden stimuleren.	Organiseer dagelijks meerdere, gevarieerde bewegingsactiviteiten die aansluiten bij individuele behoeften en interesses.
Laat het kind zelf hun speelactiviteiten kiezen zonder actieve begeleiding.	Moedig het kind aan om verschillende soorten spel te proberen.	Organiseer regelmatig begeleide sport- en spelactiviteiten, zowel binnen als buiten.	Creëer regelmatig nieuwe, uitdagende speelsituaties die het kind prikkelt om grenzen te verleggen.	Creëer een dynamische speelomgeving die regelmatig wordt aangepast om nieuwe uitdagingen te bieden. (Competentiemodel)
		Creëer uitdagende elementen in de speelomgeving die passen bij het	Betrek het kind actief bij het bedenken en organiseren van nieuwe spel- en bewegingsactiviteiten.	Werk met een individuele 'speelplan' om ervoor te zorgen dat het kind een breed scala aan spel- en

		ontwikkelingsniveau. (Competentiemodel)		bewegingservaringen opdoet.
--	--	--	--	--------------------------------

Rust en ontspanning

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Bied een rustige hoek in de ruimte waar het kind zich kan terugtrekken als het dat wil.	Creëer dagelijks een kort rustmoment na het eten.	Plan dagelijks rustmomenten in het programma, bijvoorbeeld na drukke activiteiten.	Bied meerdere geplande rustmomenten gedurende de dag.	Creëer een dagstructuur met een duidelijke balans tussen actieve en rustige momenten.
Respecteer het kind dat aangeeft even alleen te willen zijn.	Bied eenvoudige ontspanningsactiviteiten aan, zoals rustig tekenen of een boek lezen.	Bied een gevarieerd aanbod van rustige activiteiten (bv. lezen, puzzelen, tekenen).	Creëer verschillende rustige zones voor verschillende vormen van ontspanning (bv. leeshoek, knuselhoek).	Bied dagelijks begeleide ontspanningsoefeningen aan, afgestemd op individuele behoeften.
	Zorg voor comfortabele zitplekken waar het kind kan uitrusten.	Creëer een 'chillhoek' met zachte materialen waar het kind zich kan ontspannen.	Help het kind actief bij het herkennen van hun behoefte aan rust en ontspanning.	Werk met een individuele 'ontspanningsplan' voor het kind dat extra ondersteuning nodig hebben bij het vinden van rust.
				Betrek ouders bij het ontwikkelen van consistente rust- en ontspanningsroutines.

Individuele aandacht en ondersteuning

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Zorg dat je het kind begroet bij weerzien	Heb dagelijks een kort individueel gesprekje met het kind.	Plan dagelijks momenten in voor individuele aandacht voor het kind.	Creëer dagelijks meerdere één-op-één momenten met het kind.	Creëer dagelijks meerdere één-op-één momenten met het kind.
Bied basishulp bij praktische zaken wanneer het kind erom vraagt.	Bied hulp aan bij activiteiten als het kind er zichtbaar moeite mee heeft.	Observeer actief de behoeften van het kind en speel hierop in.	Ontwikkel een individueel ondersteuningsplan voor het kind dat extra aandacht nodig hebben.	Ontwikkel een individueel ondersteuningsplan voor het kind dat extra aandacht nodig hebben.
Observeer kinderen op afstand om eventuele problemen te signaleren.	Reageer sensitief op individuele emotionele behoeften wanneer ze duidelijk zichtbaar zijn.	Bied gerichte ondersteuning bij activiteiten of sociale interacties waar nodig.	Bied proactief hulp aan bij uitdagingen, voordat het kind erom vraagt.	Bied één-op-één begeleiding bij activiteiten die aansluiten bij de specifieke ontwikkelingsdoelen van het kind.
		Heb regelmatig individuele gesprekken met het kind over zijn ervaringen en gevoelens.	Stem activiteiten en benaderingen af op de individuele interesses en behoeften van het kind.	Heb dagelijks uitgebreide individuele gesprekken om de ervaringen en behoeften van het kind te bespreken.
				Werk nauw samen met ouders en eventueel andere professionals om de individuele

				ondersteuning af te stemmen op de thuissituatie en andere contexten.
--	--	--	--	--

Structuur en grenzen

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Hanteer enkele basisregels voor veiligheid en respect.	Hanteer duidelijke basisregels en communiceer deze mondeling aan het kind.	Hanteer duidelijke regels die zichtbaar zijn opgehangen in de ruimte.	Betrek het kind (en de anderen) actief bij het opstellen en evalueren van regels.	Creëer een zeer gedetailleerde dagstructuur met duidelijke visuele ondersteuning.
Bied een globale dagindeling met vaste eet- en drinkmomenten.	Bied een vaste dagstructuur met enige flexibiliteit in de invulling.	Bied een vaste dagstructuur met een visueel dagprogramma.	Gebruik visuele ondersteuning (zoals pictogrammen) voor regels en dagstructuur.	Bied individuele ondersteuning bij het volgen van de structuur en regels.
Grijp alleen in bij ernstige overtredingen van de regels.	Geef het kind verbale herinneringen aan de regels wanneer nodig.	Bespreek regelmatig de regels en het belang ervan met het kind.	Bied extra structuur tijdens overgangsmomenten of bij nieuwe activiteiten.	Gebruik concrete hulpmiddelen (zoals timers of stappenplannen) om structuur te bieden.
		Wees consequent in het handhaven van regels en afspraken.	Pas de structuur en grenzen indien nodig aan voor het individuele kind, met behoud van duidelijkheid voor de groep.	Hanteer een beloningssysteem voor het volgen van regels en structuur.
				Werk nauw samen met ouders om consistentie in structuur en grenzen tussen thuis en de BSO te waarborgen.

Ondersteuning in communicatie

Weinig	Minder	Neutraal	Meer	Veel
Gebruik duidelijke, leeftijdsadequate taal in gesprekken met het kind.	Stimuleer het kind om zijn gedachten en gevoelens onder woorden te brengen.	Moedig het kind actief aan om zijn ervaringen, ideeën en gevoelens te delen.	Bied regelmatig activiteiten aan die specifiek gericht zijn op het verbeteren van communicatievaardigheden.	Bied momenten van, één-op-één ondersteuning bij het ontwikkelen van communicatievaardigheden.
Reageer positief op communicatie-initiatieven van het kind.	Gebruik af en toe gebaren of visuele ondersteuning bij verbale communicatie.	Gebruik een combinatie van verbale en non-verbale communicatie (gebaren, gezichtsuitdrukkingen).	Gebruik visuele ondersteuning (zoals pictogrammen of tekeningen) om complexere boodschappen te verduidelijken.	Gebruik gespecialiseerde communicatiehulpmiddelen indien nodig (bijvoorbeeld voor kinderen met taalachterstanden).
Bied basishulp bij het verwoorden van gedachten of gevoelens als het kind hier moeite mee heeft.	Help het kind bij het formuleren van vragen of verzoeken aan anderen.	Bied ondersteuning bij het begrijpen en gebruiken van meer complexe taal en concepten.	Help het kind actief bij het interpreteren van non-verbale communicatie van anderen.	Creëer een gedetailleerd plan om de communicatieve vaardigheden van het kind te verbeteren.
		Help het kind bij het oplossen van kleine conflicten door effectieve communicatie.	Oefen met het kind hoe het in verschillende sociale situaties kunnen communiceren.	Werk nauw samen met ouders en eventueel logopedisten om de communicatieve ontwikkeling te ondersteunen.